

**TUXUMDONI KISTALARINING MORFOLOGIK
XUSUSIYATLARI**

Isroilova Sarvinozbonu Adhamboy qizi

Farg‘ona jamoat salomatligi tibbiyot instituti

“Morfologiya” yo‘nalishi 1-kurs magistranti

R.M.Shermatov

Farg‘ona jamoat salomatligi tibbiyot instituti

“Pediatriya” kafedrası mudiri t.f.n, dotsent

Kirish

Tuxumdoni kistalari – reproduktiv yoshdagi ayollarda eng ko‘p uchraydigan ginekologik tuzilmaviy o‘zgarishlardan biri bo‘lib, ular tuxumdon to‘qimasida suyuqlik yoki turli to‘qimalar bilan to‘ldirilgan kapsula sifatida hosil bo‘ladi. Ushbu kistalar nafaqat klinik simptomlar, balki morfologik tuzilishi bilan ham farqlanadi, shuning uchun ularni o‘rganish shifokorlarga tashxis va davolashni to‘g‘ri belgilashda asosiy manba hisoblanadi. Kistalarning morfologik jihatları, jumladan devor qalinligi, ichki kontent turi, to‘qima tarkibi va turli xildagi ichki tuzilishlari ularning funktsional yoki patalogik xususiyatlarini aniqlashga yordam beradi. Funktsional kistalar odatda ovulyatsiya jarayoniga bog‘liq bo‘lib, o‘z-o‘zidan yo‘qoladi, patalogik kistalar esa turli to‘qimalar aralashmasi bilan xarakterlanadi va ko‘pincha tashxis va jarrohlik aralashuvni talab qiladi. Morfologik tahlil shifokorlarga kista turini aniqlash, xavf darajasini baholash, konservativ yoki jarrohlik davolash rejimini belgilashda muhim vosita hisoblanadi. Shu bilan birga, kistalarning morfologik

xususiyatlarini bilish reproduktiv salomatlikni saqlash va asoratlarni oldini olishda muhim ahamiyatga ega.

Asosiy qism

Tuxumdoni kistalarining morfologik xususiyatlari ularning turini va rivojlanish jarayonini aniqlashda muhim ahamiyatga ega. Funktsional kistalar ovulyatsiya jarayonida hosil bo'lib, odatda asimptomatik kechadi va o'z-o'zidan yo'qoladi. Folikulyar kistalar yupqa devorli, ichida suyuqlik mavjud bo'lib, hajmi odatda 2–5 sm. Bu kistalar follikula yetilmagan yoki ovulyatsiya tugamagan hollarda paydo bo'ladi. Lutein kistalar esa qalin devorli bo'lib, ichida progesteron bilan boy suyuqlik mavjud va odatda folikulyar kistalarga qaraganda kattaroq bo'ladi. Ularning morfologik xususiyatlarini bilish shifokorlarga kista rivojlanish bosqichini baholash va konservativ davolash rejimini belgilashda yordam beradi.

Patalogik kistalar turli to'qimalar aralashmasi bilan xarakterlanadi. Dermoid kistalar (teratomalar) qalin devorli bo'lib, ichida yog', soch, tish va ba'zan suyak elementlari mavjud. Ularda ichki tuzilma murakkab bo'lib, ultratovush va boshqa diagnostika usullari yordamida aniqlanadi. Endometrioid kistalar, shuningdek "shokoladli kistalar" nomi bilan mashhur, ichida qalin qonli kontentga ega va qalin devor bilan ajralib turadi. Bu kistalar endometrioiz fonida hosil bo'lib, morfologik jihatdan endometriotik to'qima bilan qoplanadi. Yolg'on kistalar esa morfologik jihatdan oddiy suyuqlik bilan to'ldirilgan bo'lib, devor qalinligi o'rta va kam hollarda murakkab tuzilishga ega.

Morfologik tahlil kistalarning ichki tuzilishi, devor qalinligi va kontent xususiyatlarini aniqlash imkonini beradi. Folikulyar kistalar yupqa devor va suyuq kontent bilan, lutein kistalar qalin devorli va progesteron boy suyuqlik bilan, dermoid kistalar turli to'qimalar aralashmasi bilan, endometrioid kistalar

qalin qonli kontent bilan xarakterlanadi. Ba'zi kistalar bir yoki ko'p kamerali (multilokulyar) bo'lishi mumkin, bu esa ularning morfologik murakkabligini oshiradi va diagnostikani murakkablashtiradi.

Morfologik xususiyatlarni bilish shifokorlarga kistalarning funktsional yoki patalogik turini aniqlash, xavf darajasini baholash, davolash va profilaktika strategiyasini belgilash imkonini beradi. Ultratovush monitoringi va morfologik tavsiflar birgalikda kista rivojlanishini erta aniqlash va individual davolash rejimini ishlab chiqishda samarali vosita hisoblanadi. Shu bilan birga, reproduktiv salomatlikni saqlash va asoratlarni oldini olishda morfologik tahlil muhim ahamiyatga ega.

Xulosa

Tuxumdoni kistalarining morfologik xususiyatlarini o'rganish ularning turini aniqlash, xavf darajasini baholash va individual davolash rejimini belgilashda muhim vosita hisoblanadi. Devor qalinligi, ichki kontent turi, to'qima tarkibi va ichki tuzilish kistalarning funktsional yoki patalogik turini aniqlash imkonini beradi. Funktsional kistalar o'z-o'zidan yo'qoladi, patalogik kistalar esa turli to'qimalar aralashmasi bilan ajralib turadi va ko'pincha jarrohlik aralashuvni talab qiladi. Morfologik tahlil shifokorlarga xavfli kistalarni erta aniqlash va reproduktiv funktsiyani saqlashda yordam beradi. Shu bilan birga, morfologik ma'lumotlar ultratovush va boshqa diagnostika usullari bilan birlashtirilganda tashxisni optimallashtirish, davolashni individualizatsiyalash va bemorning salomatligini yaxshilash imkonini beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Shukurova N.A. Ayollar jinsiy tizimi kasalliklarida diagnostika va klinik tahlil. – Toshkent: O'zbekiston Milliy universiteti nashriyoti, 2019. – 180 bet.

2. Babadjanova Sh.A., Kurbonova Z.Ch. Ayollar reproduktiv tizimi kasalliklari: klinik va laborator tahlil. – Toshkent: Abu Ali ibn Sino nashriyoti, 2021. – 248 bet.
3. Xolboyeva D.U., Egamberganova Z.A. Ginekologik patologiyalar va morfologik ko‘rsatkichlar. – Toshkent: Toshkent tibbiyot akademiyasi nashriyoti, 2020. – 216 bet.
4. Aminov, I. B. (2022). ZAMONAVIY MASOFAVIY TA’LIM SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING ASOSIY OMILLARI VA TALABLARI. *INTERNATIONAL CONFERENCE ON LEARNING AND TEACHING*, 1(1).

Foydalanilgan internet saytlari

1. <https://library.ziyonet.uz/book/142161>
2. www.fjsti.uz
3. <https://tktishf.edu.uz/>